

فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
فصل اول: مباحث مقدماتی	۲۵
بخش اول: مفاهیم و موضوع تفسیر: تفسیر و مفاهیم مشابه	۲۷
گفتار اول: تفسیر و مفاهیم آن در گفتمان‌های مختلف	۲۷
مبحث اول: تفسیر در گفتمان دینی	۳۰
مبحث دوم: تفسیر در گفتمان فلسفی	۳۴
مبحث سوم: تفسیر در گفتمان ادبی	۳۸
مبحث چهارم: تفسیر در گفتمان حقوقی	۴۳
گفتار دوم: تفسیر حقوقی و موضوعات آن	۴۸
مبحث اول: قانون به‌عنوان موضوع تفسیر	۴۹
بند اول: مفاهیم، اوصاف و انواع قانون	۴۹
بند دوم: تشابه و تفاوت تفسیر قانون عادی و قانون اساسی	۶۱
مبحث دوم: سایر اسناد حقوقی به‌عنوان موضوع تفسیر	۶۴
بند اول: تفسیر قرارداد	۶۴
بند دوم: تفسیر معاهده	۶۶
بخش دوم: ضرورت، موارد و انواع تفسیر	۷۱
گفتار اول: ضرورت تفسیر قانون	۷۱
مبحث اول: ضرورت عملی تفسیر قانون	۷۲
مبحث دوم: ضرورت‌های تفسیر قانون اساسی	۷۴
بند اول: دلایل ادبی: قانون اساسی به‌عنوان یک متن	۷۵
بند دوم: دلایل حقوقی: قانون اساسی به‌عنوان متنی پاسخگو	۷۵
بند سوم: دلایل سیاسی: قانون اساسی به‌عنوان سندی راهنما	۷۵
گفتار دوم: موارد تفسیر قانون	۷۷
مبحث اول: ابهام و اجمال قانون	۷۸
مبحث دوم: تعارض قوانین	۸۱

۶ □ اصول حاکم بر تفسیر قانون اساس ایران و آمریکا

- ۸۲ مبحث سوم: سکوت قانون
- ۸۴ مبحث چهارم: نقص قانون
- ۸۵ گفتار سوم: انواع تفسیر قانون
- ۸۵ مبحث اول: انواع تفسیر به اعتبار مقام مفسر
- ۸۵ بند اول: تفسیر اساسی
- ۹۱ بند دوم: تفسیر قانونی
- ۹۳ بند سوم: تفسیر قضایی
- ۹۶ بند چهارم: تفسیر نظری - علمی
- ۹۷ بند پنجم: تفسیر اداری
- ۹۸ مبحث دوم: انواع تفسیر به اعتبار قلمرو احکام
- ۱۰۰ بند اول: تفسیر مضیق
- ۱۰۱ بند دوم: تفسیر موسع
-
- ۱۰۳ فصل دوم: مکاتب تفسیری: نظریه‌ها و روش‌ها
- ۱۰۵ بخش اول: مکاتب تفسیری
- ۱۰۷ گفتار اول: مکاتب قانون - محور: نظریه‌های منشاء‌گرا
- ۱۱۰ مبحث اول: نظریه تفسیر لفظی - ادبی: متن - محوری
- ۱۱۴ مبحث دوم - نظریه تاریخی: قصدگرایی
- ۱۱۶ مبحث سوم: نظریه اصولی
- ۱۱۹ مبحث چهارم: هرمنوتیک حقوقی
- ۱۱۹ بند اول: اصطلاح‌شناسی و زمینه‌های تاریخی
- ۱۲۴ بند دوم: هرمنوتیک به‌مثابه روش تفسیر قانون
- ۱۲۸ گفتار دوم: مکاتب تفسیر آزاد: نظریه‌های فرامنتی و غیرمنشاء‌گرا
- ۱۳۰ مبحث اول: تحقیق علمی آزاد
- ۱۳۴ مبحث دوم: پراگماتیسم حقوقی
- ۱۳۶ مبحث سوم: رویکردهای پست‌مدرن
- ۱۴۰ بخش دوم: روش‌های تفسیری
- ۱۴۰ گفتار اول: روش‌های مقید به قانون
- ۱۴۰ مبحث اول: روش تحت‌اللفظی - ادبی

فهرست مطالب □ ۷

مبحث دوم: تفسیر منطقی	۱۴۱
مبحث سوم: روش تاریخی	۱۴۴
مبحث چهارم: تفسیر اصولی	۱۴۵
گفتار دوم: روش‌های تفسیری آزاد	۱۴۶
فصل سوم: به سوی یک نظریه قانون اساسی	۱۴۹
بخش اول: نیاز به نظریه قانون اساسی	۱۵۱
گفتار اول: اثبات‌گرایی و حقوق طبیعی	۱۵۵
گفتار دوم: حاکمیت قانون و دموکراسی: تقابل نظم و آزادی	۱۶۰
گفتار سوم: شکل یا محتوا؟	۱۶۴
بخش دوم: جدال بزرگ: منشاء‌گرایی و غیرمنشاء‌گرایی	۱۶۸
گفتار اول: قانون اساسی به مثابه متن بسته	۱۷۰
مبحث اول: متن‌گرایی و فرمالیسم: (ستایش قانون)	۱۷۱
مبحث دوم: «مفهوم ساده» کلمات و انسجام عمودی متن	۱۷۲
مبحث سوم: در جستجوی انسجام افقی متن (متن‌گرایی نوین)	۱۷۴
گفتار دوم: قانون اساسی به مثابه متنی تاریخی	۱۷۷
مبحث اول: قصد‌گرایی و تاریخی‌گری (ستایش قانونگذار)	۱۷۸
مبحث دوم: تفسیر تاریخی: ظرفیت‌ها و محدودیت‌ها	۱۸۲
گفتار سوم: قانون اساسی به مثابه متنی پاسخگو	۱۸۴
مبحث اول: محتوا در برابر شکل: رویکرد رئالیستی به حقوق	۱۸۵
مبحث دوم: در آرزوی قانون اساسی پویا	۱۸۸
بخش سوم: آشتی فرم و محتوا: قانون اساسی حافظ نظم اخلاقی	۱۹۱
گفتار اول: تفسیر‌سازنده: رونالد دورکین و تفسیر اخلاقی قانون	۱۹۲
گفتار دوم: تفسیر عدالت - محور: موازنه قانون و عدالت	۱۹۶

فصل چهارم: سازوکارهای تفسیر قانون اساسی در جمهوری اسلامی ایران و

ایالات متحده آمریکا	۱۹۹
بخش اول: تفسیر قانون اساسی در نظام حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران	۲۰۱
گفتار اول: ریشه‌ها، مبانی و ساختار قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۲۰۲

۸ □ اصول حاکم بر تفسیر قانون اساسی ایران و آمریکا

- مبحث اول: فرآیند شکل‌گیری قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ۲۰۲
- بند اول: قانون اساسی سال ۱۳۵۸ ۲۰۳
- بند دوم: قانون اساسی اصلاحی سال ۱۳۶۸ ۲۰۴
- مبحث دوم: مبانی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ۲۰۵
- بند اول: محورهای اسلامی ۲۰۶
- بند دوم: محورهای سیاسی ۲۰۷
- بند سوم: محورهای ارزشی و انقلابی ۲۰۸
- مبحث سوم: ساختار قوا ۲۰۸
- بند اول: تفکیک قوای سه‌گانه ۲۰۸
- بند دوم: نظارت رهبری بر قوای سه‌گانه ۲۱۰
- گفتار دوم: قانون و شریعت ۲۱۱
- مبحث اول: شرع به‌مثابه قانون ۲۱۱
- مبحث دوم: حاکمیت شرع و جایگاه قانون اساسی در نظام جمهوری اسلامی ایران ۲۱۵
- گفتار سوم: مرجع تفسیر قانون اساسی ۲۱۹
- مبحث اول: پیشینه تاریخی تفسیر قانون اساسی در ایران ۲۱۹
- مبحث دوم: شورای نگهبان: ساختار و صلاحیت تفسیری ۲۲۳
- بند اول: ساختار ۲۲۴
- بند دوم: تشریفات اخذ تصمیم ۲۲۴
- بند سوم: اعتبار و آثار حقوقی نظریات تفسیری شورای نگهبان ۲۲۷
- مبحث سوم: تحلیل رویکردهای تفسیری شورای نگهبان ۲۳۰
- بخش دوم: تفسیر قانون اساسی در نظام حقوق اساسی ایالات متحده آمریکا ۲۴۰
- گفتار اول: ریشه‌ها، مبانی و ساختار قانون اساسی ایالات متحده آمریکا ۲۴۱
- مبحث اول: فرآیند شکل‌گیری و مبانی قانون اساسی ایالات متحده آمریکا ۲۴۱
- مبحث دوم: ساختار قوا ۲۴۴
- بند اول: ساختار دیوان عالی فدرال ۲۴۶
- بند دوم: صلاحیت‌ها: اختیار دیوان عالی در تفسیر قانون اساسی ۲۵۰
- گفتار دوم: مشکلات و شیوه‌های تفسیر قانون اساسی ایالات متحده ۲۵۳
- مبحث اول: مشکلات کلی تفسیر قانون اساسی آمریکا ۲۵۳

فهرست مطالب □ ۹

مبحث دوم: تفسیر خلاق یا عمل به متن: بحثی در رویکرد تفسیری دیوان	
عالی ایالات متحده	۲۵۷
بخش سوم: بررسی تطبیقی سازوکار تفسیر قانون اساسی در ایران و آمریکا	۲۶۶
گفتار اول: مقایسه ساختاری: تفاوت‌های نهادی	۲۶۶
گفتار دوم: مبانی و روش‌های تفسیر قانون اساسی	۲۶۸
فصل پنجم: اصول نظری و عملی تفسیر قانون اساسی	۲۷۵
بخش اول: مفهوم اصول تفسیر و راه‌های کشف آن	۲۷۷
گفتار اول: قانون منبع اصول	۲۸۳
گفتار دوم: آرمان‌های سیاسی و خواست‌های اجتماعی	۲۸۵
گفتار سوم: حقوق طبیعی و اصول تفسیر: نقش عقل و انصاف	۲۸۹
بخش دوم: اصول نظری تفسیر: بنیان‌های تفسیر قانون اساسی	۲۹۵
گفتار اول: نظم سیاسی	۳۰۴
گفتار دوم: نظم اقتصادی	۳۰۵
گفتار سوم: نظم اخلاقی	۳۱۰
گفتار چهارم: نظم حقوقی	۳۱۲
بند اول: متن قانون؛ تبلور نظم حقوقی	۳۱۳
بند دوم: رویه قضایی	۳۱۴
بخش سوم: اصول عملی تفسیر قانون اساسی: مصادیق اصول	۳۱۸
گفتار اول: اصل مرجعیت متن	۳۲۰
گفتار دوم: اصل احترام به اراده قانونگذار	۳۲۲
گفتار سوم: اصل انسجام ساختاری: تمسک به روح قانون	۳۲۴
گفتار چهارم: اصل اصالت رویه	۳۲۶
گفتار پنجم: اصل عدالت - انصاف	۳۲۷
گفتار ششم: اصل مصالح عمومی	۳۳۰
نتیجه‌گیری	۳۳۵
منابع و مأخذ	۳۴۷